

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NYTÅRSGAVE

til Borupris' Venner
2001

FUGLEBJERG 2000

NYTÅRSGAVE

**til Borupris' Venner
2001**

Redigeret af
Preben V. Andersen
og
Bertel Hansen

FUGLEBJERG 2000

Denne Nytårsgave er udgivet med støtte fra Fuglebjerg Kommune og vort medlem P.H. Sørensen, Slagelse.

Foreningen "Borupris' Venner" har hjemsted i Fuglebjerg kommune. Foreningen, der afløste "Institutionen Borupris' Venner", blev stiftet 17. maj 1990, og har til formål med udgangspunkt i middelalderlandsbyen Borup i Borupris og tilgrænsende områder i Fuglebjerg kommune at bidrage til fortsat undersøgelse af og udbredelse af kendskabet til samvirket mellem mennesket og dets omgivende natur gennem tiderne.

Vignetten på titelbladet, der er tegnet af professor, dr. phil. Axel Steensberg, viser, hvordan man opvarmede stenene på et bål over kogegruben, inden kødet blev lagt i.

Nytårsgaven er trykt i 200 eksemplarer, hvoraf 100 er nummererede.

Dette eksemplar nr.

er fremstillet til

Trykt hos Møns Bogtrykkeri

Forord

Vi bringer i år en større artikel om nogle breve vedrørende krigen i 1864. Fuglebjerg Egnshistoriske Arkiv har i mange år haft 41 originalbreve fra Carl Jørgensen, Arløse, som deltog i krigen.

Han var med ved slaget den 2. februar 1864 ved Mysunde og dermed i tilbagetoget fra Dannevirke natten mellem den 5. og 6. februar i blæst og 10 graders frost, og senere deltog han i det skæbnesvangre nederlag på Dybbøl Banke den 18. april 1864. Brevene har i mange år fortjent at blive kendt af en større kreds af historisk interesserede. Det er Preben V. Andersen, som har udvalgt brevene og gjort rede for den historiske baggrund for de slesvigske krige.

Fra 1600-tallet er bevaret nogle gavebreve, som er oprettet til fordel for ”de fattige Guds Lemmer i Førslev Sogn”. Bertel Hansen har skrevet en lille artikel herom.

Året har på flere måder stået i ”mindernes tegn”. I juli måned markerede vi Svend Dyhre Rasmussens 90 års dag, og i august afslørede vi en mindesten for Axel Steensberg. Henning Jessen har skrevet om dagen.

Endvidere bringes formandens beretning og regnskabet 1999/2000.

Fuglebjerg, den 19. november 2000.

Preben V. Andersen

Bertel Hansen

Formandsberetning 2000

Forud for generalforsamlingen den 11. december 2000, var det aftalt, at fru Varinka Muus, enke efter Flemming B. Muus, som var nedkastningschef i Danmark under 2. Verdenskrig skulle besøge "Fruerlund" i Tystrup, hvor hun hemmeligt blev viet den 8. juni 1944 af sognefoged Chr. Pedersen.

På "Fruerlund" tog Chr. Pedersens svigerdatter Helga Pedersen imod og bød på kirsebærvin og vaniljekranse, som der også blev budt på for 55 år siden ved vielsen. Fru Varinka Muus fortalte om dagen og urolighederne i København under 2. Verdenskrig.

Når fru Varinka Muus og hendes mand samt repræsentanter for Frihedsrådet herunder Mogens Fog, havde valgt denne egn, var det, fordi der var ret fredeligt.

De boede alle i "Jægerhuset", og efter vores besøg på "Fruerlund" besøgte vi dette hus, hvor fru Nanna Fohrmann bød velkommen til. Her fortalte fru Varinka Muus om opholdet og genkendte tydeligt pejsestuen.

Fru Varinka Muus fortalte også – meget stille – at det netop var her, i maj 1944, hun sad og hørte dødsdommen blive læst op i radioen fra Stockholm over hendes moder, Monica Wichfeld.

Hun sad sammen med modstandsfolk, som ikke vidste, at frøken Hviid, - som var hendes dæknavn - var datter af Monika Wichfeld. Hun måtte lade som, hun ikke havde hørt, hvad der blev sagt og bad blot om en cigaret. Kort tid efter sagde hun godnat og gik.

Det var blandt andre Erik Seidenfaden, som ikke kendte hendes rigtige navn, hvorfor hendes forlovede Flemming B. Muus fortalte ham, hvad der lige var sket, og Seidenfaden blev lige så stille som de andre.

Henning Nielsen, Regionalen i Næstved var også til stede ved vores besøg og sendte dagen efter en udsendelse om mødet på "Fruerlund".

Generalforsamlingen valgte Hans Jørgen Heegaard til dirigent. Formanden aflagde beretning (trykt i Nytårgaven 2000) og bad om forsamlingens tilslutning til en to minutters afbrydelse af generalforsamlingen, hvis deltagere mindedes professor Axel Steensberg, som var død den 3. marts 1999.

Kassereren, Lise Hein Nielsen, gennemgik regnskabet, der udviste et overskud på 1.053,- kr. og en formue på 24.298,- kr. (trykt i Nytårgaven 2000).

Generalforsamlingen ønskede fremtidigt at få en regnskabsoversigt udleveret i forbindelse med aflæggelsen.

Kontingentet blev fastsat til uændret 135,- kr. årligt.

Til bestyrelsen genvalgtes Lise Hein Nielsen og Henning Jessen.

Til revisor genvalgtes Erling Nielsen og til revisorsuppleant Mogens Clausen.

Fru Varinka Muus, fru Helga Pedersen, ”Frøerlund”, og fru Nanna Fohrmann, ”Jægerhuset”, deltog i generalforsamlingen og i debatten om forholdene under 2. Verdenskrig.

Generalforsamlingen afsluttedes med uddeling af årets Nytårgave.

Lørdag, den 22. juli afholdt vi sommermøde. Svend Dyhre Rasmussen ville være fyldt 90 år den 26. juli, hvorfor vi besluttede at markere dagen. Vi mødtes ved Tystrup kirke, hvor jeg fortalte lidt om kirkens historie, og vi besøgte Sv. Dyhres grav og mindedes ham med et minuts stilhed.

Lisbeth Poulsen, Tystrup Gamle Rytterskole, havde velvilligt dækket op til kaffe i den gamle skolestue. Under kaffen fortalte flere af vore medlemmer om deres møde med Sv. Dyhre og om den oplevelse, det havde været. Det var en rigtig dejlig, varm sommerdag og det var bestyrelsens indtryk, at de ca. 40 deltagere hyggede sig godt sammen.

I foråret opfordrede godsejer Claus de Neergaard, Gunderslevholm os til at sætte en mindesten for professor, dr. phil. Axel Steensberg over for Svend Dyhre Rasmussens mindesten på hjørnet af

Rejnstrupvej og Kirkeskovvej. Bestyrelsen fandt, at det var et godt forslag, hvorfor vi gik i gang med at finde en sten til formålet.

Mange mennesker og institutioner udviste stor velvillighed, for at hjælpe med at opfylde vort ønske om, at det skulle være på 50 årsdagen for Axel Steensbergs første besøg i Borupris skov, den 27. august 1950.

Se omtale af dagen andetsteds i Nytårgaven. .

Igen var vi begunstiget med et pragtfuldt sensommervej og et stort fremmøde af medlemmer med familie.

Vi sluttede dagen med kaffe på Fuglebjerg kro, hvor Fuglebjerg Egnshistoriske Arkiv havde udstillet effekter fra Borupris. Grith Lerche overrakte Steensbergs rekonstruktion af røgovnen fra gård nr. 3 til Foreningen Borupris Venner, der bad arkivar Gunner Nielsen passe godt på det i arkivet.

Jeg beder alle, der hjalp os, modtage bestyrelsens hjertelige tak for hjælpen og indsatsen i forbindelse med rejsningen af mindestenen for middelalderlandsbyen Borups utrættelige forsker, professor, dr. phil Axel Steensberg.

Tak til vore medlemmer for en stor opbakning til årets arrangementer og til bestyrelsen for et godt og hyggeligt samarbejde i det forløbne arbejdsår.

Preben V. Andersen
Formand

Carl Jørgensen, Arløse - en soldat i 1864

af Preben V. Andersen

I Fuglebjerg Egnshistoriske Arkiv findes en samling på 41 breve fra soldat i 1864, Carl Jørgensen, Arløse, til hans moder og søskende.

Carl Erik Jørgensen blev født den 26. januar 1840 i Kvislemark by, Kvislemark sogn. Hans mor var Ane Margrethe Jørgensdatter, der giftede sig den 28. juni 1834 med skolelærer Knud Jørgensen.

I 1847 dør hans far, men allerede den 4. marts samme år får den syvårig Carl en stedfader, idet hans mor gifter sig med gårdejer Jens Pedersen i Arløse.

Stedfaderen dør få år senere, og gården bliver drevet videre af Carls mor.

Carl bliver indkaldt til 2. regiment og møder til tjeneste den 15. maj 1863.

I hans soldaterpapirer står, at han er 65 en kvart tomme høj, har brune øjne, blondt hår, er af middel bygning og uden særlige kendetegn.

Dagen efter indkaldelsen aflægger han troskabsed og påbegynder sin militæruddannelse som rekrut nummer 27. Allerede den 28. juni anser man hans militære uddannelse for afsluttet, hvorefter han bliver menig nr. 355. Den hurtige militæruddannelse skal ses i lyset af de truende forhold.

Storpolitik

Striden om det gamle hertugdømme Slesvig drev i 1863 ind i en krise og udviklede sig efterhånden til et storpolitisk spørgsmål, som fik krigen 1864 til følge. Denne strid var ikke af ny dato, den gik faktisk helt tilbage til middelalderen, hvor Slesvig som Danmarks grænseland mod syd tidligt fik en særstilling som hertugdømme. Op gennem Middelalderen fik adelsmændene ved indgiftning besiddelser

i både Slesvig og Holsten. Og på et møde i Ribe søndag den 2. marts 1460 valgte de slesvig-holstenske grever Christian den 1. til hertug over Slesvig og Holsten, mod at han lovede altid at styre dem samlet. Hermed blev vejen for alvor banet for tysk indflydelse i det danske grænseland

Resultatet blev efterhånden tysk kirkesprog i hele Sydslesvig, selvom befolkningen talte dansk, og kraftig tysk indflydelse i byernes styrelse.

Nationalismens indtrængen i 1800-tallet sprængte regeringens helstatspolitik i hertugdømmerne, hvor man begyndte at tage parti for dansk eller tysk.

Slesvig-holstenerne krævede Sønderjyllands forening med Holsten og begge hertugdømmers udskillelse fra det danske kongerige. Imod dem stod de hjemlige Nationalliberale, som krævede den gamle grænseprovinc indlemmet i kongeriget og udskilt fra Holsten.

De Nationalliberale ville trække Danmarks sydgrænse ved Ejderen, ligesom dengang riget blev til, og slesvig-holstenerne forlangte grænsen lagt ved Kongeåen.

Spændingen mellem de to parter brød åbent ud med Treårskrigen 1848-50. Takket være det konservative udlands indgriben og den fremragende danske krigsindsats lykkedes det Danmark at vinde krigen og få nedkæmpet det slesvig-holstenske oprør. Alle åndede lettet op, især Frederik den 7., som nu havde fået sikret sit arverige, Danmark, Slesvig og Holsten.

Treårskrigen bragte desværre ikke nogen løsning på det nationale spørgsmål, tværtimod. Udlandet med Rusland i spidsen krævede helstatens genoprettelse, og Danmark måtte i en række aftaler med udlandet 1851-52 love, at Slesvig ikke ville blive knyttet nærmere til Danmark end Holsten.

Hermed var Ejderpolitikken skrinlagt, og man måtte nu få lagt en politisk ramme omkring den genoprettede helstat og få et samarbejde med holstenerne i gang. Disse bestræbelser mislykkedes med det voksende nationalhad, som især Treårskrigen havde aktiviseret, og da de Nationalliberale i midten af 1850'erne vendte tilbage til magten

med C. C. Hall i spidsen, styrede man atter frem imod Ejderpolitikken, men nu under langt alvorligere forhold.

Kulminationen på den nationale udenrigspolitik nåedes med Novemberforfatningen 1863, som brød Danmarks løfte ved at forene Danmark og Sønderjylland og lade Holsten gå sin egne veje.

På denne politik blev Danmark holdt fast af Preussen, som under Bismarck udnyttede det slesvig-holstenske spørgsmål i egen interesse.

Den 15. november – midt under den højspændte krise – døde Frederik den 7. på Glücksborg Slot, og denne begivenhed ramte befolkningen som et chok.

I selve landets skæbnetime var den konge gået bort, som mere end nogen anden stod for den nationale idé og for Danmarks indre sammenhold.

Under udråbelsen af den nye konge, Christian den 9., råbte folkekængden ”skriv under”. Man krævede, at den nye konge skulle underskrive ”Novemberforfatningen”.

Den var blevet vedtaget den 13. november, men ville først få gyldighed,

*Konseilspræsident
C. C. Hall*

Kong Christian den 9.

når kongens navn stod på den. Kongen underskrev den 18. november. Da dette rygtedes ude i Europa, blev der fra England, Frankrig og Rusland sendt sendebud til København med krav om, at forfatningen skulle trækkes tilbage, eftersom den udgjorde en trussel mod den europæiske fred.

Christian den 9. forlangte, at C. C. Hall skulle vige for stormagternes ønske, men konseilspræsidenten stod fast og afgik i protest mod kongen og udlandet.

Den nye regering, som biskop Monrad fik dannet i de hektiske juledage, formåede ikke at afværge katastrofen.

I protest mod ”Novemberforfatningen” havde tyske forbundstropper besat Holsten og Lauenborg, mens Monrad forgæves forsøgte at bremse Preussen med løfter om en ny helstatsordning.

I januar 1864 stillede Bismarck det ultimatum, at ”Novemberforfatningen” skulle ophæves inden 48 timer, da Sønderjylland i modsat fald ville blive besat af tyske tropper. Da dette krav blev afslået af Monrad, var krigen mod Preussen og Østrig en realitet.

Det er tvivlsomt, om Carl Jørgensen og de øvrige danske soldater i almindelighed havde nogen fornemmelse eller indsigt i det storpolitiske spil, der var gået forud.

Brevene

Under hele sin soldatertid var Carl en flittig brevskriver. De 41 breve indeholder en sjælden rigdom af informationer om soldaterlivet i skæbneåret 1864. Carl Jørgensens sans for detaljer og hans usædvanlige flotte håndskrift gør dem særdeles læseværdige.

Vi ved ikke, hvornår han skrev det første brev hjem, for der har sandsynligvis været flere end de kendte 41 breve. Eftersom han blev indkaldt i maj 1863, må man gå ud fra, at den skivelystne unge mand jævnlige sommeren igennem har skrevet hjem.

Det første af de bevarede breve er afsendt fra København den 24. oktober 1863 - på et tidspunkt, hvor de mørke politiske skyer er ved at trække sammen over Slesvig.

Kjøbenhavn, den 24. October

”Kjære Moder og Sødskende!

Jeg takker jer saa mange Gange kjære Moder for det i sendte mig for det kom omtrent tilpas da jeg ikke havde stort mere, for resten er jeg ved Helsen (godt helbred) og har det godt, for hvad Tjeneste and-

gaar da kom de ikke med noget uden at jeg nok kan klare mig, vi er ellers aldrig de siden vi har faaet den nye Captain - det er en frygtelig Orden han vil have paa Stuerne, vi maa støve ned af Vægene hver Dag, om det saa er Sengebunden saa maae vi vadske den. Jeg tænker Frispillerne har faaet Ordre til at skal ind til de Batalioner der ligger i Slesvig, saa jeg troer knapt de bliver saa fornøjet som da jeg rejste Hjem, da kan i tro der bliver drukket nogle Boller Puns - vi drak paa hjemrejsen saa det var ved at vælte ud af Knaphullerne.

Indsinøerne rejste i Torsdags til Dannevirke - de drog herfra Citadellet om Eftermiddagen klokken 5 med fuld Musik og saa fulgte vi dem ud til Jernbanen og saa sang vi den "Nu skal vi atter med Preuserne slaas", og saa var der en Jubel Hurra Raab og Leve. Forholdene er jo noget spændte for Tiden - men det er jo da ikke sikkert der bliver Krig, om det ogsaa bliv saa er vor Batalion den sidste der kommer her fra Byen for den har ligget her i Byen korteste, saa vi kommer da ikke til at rejse nogle steder i Winter, hvad vi saa gjør til Foraaret. Jeg takker jer fordi i har opsat Høstgildet til Juul saa skal jeg nok komme og more mig hos jer. Nu vil jeg ønske at disse Linier maa træffe jer med Hilsen, slutter jeg mit Brev med en kjærlig Hilsen til Eder alle. Lev vel til vi sees igjen det ønskes af mig.

Carl Jørgensen.

"Paa Tirsdag er det jo din Fødslesdag kjære Broder – saa vil jeg ønske at det nye Aar maa gaae lige saa godt som dette er svunden hen og jeg vil paa den Dag drikke et Glads Puns paa Eders velgaaende derhjemme. For resten troer jeg nok i morer jer godt der hjemme hvis der ellers er nogle Fornøjelser, for jeg skal nok more mig her, men det er dog ikke som naar vi er blandt Bekjenterne og Venner der hjemme – hils alle Venner og Bekjendtere fra mig. Lev vel.

Carl Jørgensen.

Kommentar til brevet:

Den broder som har fødselsdag ”på tirsdag”, er Carls storebror Peter Jørgen Jørgensen, født den 27. oktober 1834. Han bosatte sig senere i Skafterup, hvor han blev far til Niels Jørgensen på Ørebjerggård i Tornemark. En datter, Anna Møller blev gift med ejeren af ”Teglværksgården” i Tornemark. Flere af deres efterkommere bor stadig på egnen.

Brevet indeholder en oplysning om, at ingeniørtropperne i den uge, da brevet er skrevet, var rejst til Dannevirke. De skulle forstærke denne oldgamle forsvarsvold mod syd. Det skete blandt andet ved, at man byggede egetræsforstærkninger og opførte blokhuse til soldaterne.

Overkommandoen regnede med, at denne forsvarslinie ville kunne modstå et angreb og dermed holde tyskerne syd for Dannevirke.

Kjøbenhavn, den 29. Novbr. 1863

”Kjære Moder og Sødskende!

Da der i Dag gives mig Lejlighed til at skrive jer til, saa kan jeg fortælle jer hvordan jeg har det, der blev da ikke noget af at vi kom til at rejse denne Gang og nu vendter jeg heller ikke at komme herfra for det første saa jeg tænker nok vi skal have den Fornøjelse at holde Juul tilsammen, for jeg skal nok se at komme Hjem, saa er det dog en Glæde naar vi kan see os alle sunde og raske. I disse Dage er der kommet end deel Soldater her ind der hjemme fra, men jeg troer ikke der bliver nogen Krik for det første. Tydskerne er vist bange for at di skal faae Pryel, saa de bliver nok hjemme, og de kan ogsaa være vis paa at de skal ikke finde os bange, der er da slet ikke Tale om at der skal indkaldes nogle til vor Brigade der er 3die, 18de og 2den Batalion, saa længe Niels Larsens Hans ikke er indkaldt saa kommer jeg heller ikke til at rejse her fra Byen, og skulle det skee saa skal jeg nok skrive jer til om hvor jeg sender mit Tøj hen og penge kan jeg nok hjælpe mig med til Juul, saa kan jeg faae naar jeg kommer Hjem, men lad mig see at i ikke sørger formeget for mig, for det gaar nok mig godt hvad der saa end kommer, og jeg har været saa rask i Som-

mer, saa jeg ikke har fejlet noget saameget som i en Time og jeg føler mig altid godt fornøjet, især naar jeg hører at i er raske og har det godt der hjemme: Nu ikke videre for denne gang end kjærlig Hilsen til eder aller. Lev vel, og skriv mig snart til om der er ellers er passeret nogle Nyheder der hjemme omkring: har i købt nogle Underbenklæder til mig saa send dem kund her ind.

Carl Jørgensen.

Kommentar til brevet:

Det blev ikke til jul i hjemmet i denne omgang. Den 13. december 1863 kom ordren til afmarch.

De tog med jernbane til Slagelse, hvor Carl og hans enhed overnattede for den næste morgen at marchere til Korsør. Herfra blev de sejlet til "Erkundførde", som han skriver i sit brev.

Sejlturen varede seks timer og blev efterfulgt af en gåtur på omkring tyve kilometer til en lille by ved navn Kaassel. Carl Jørgensens nye adresse var nu "Soldat Carl Jørgensen, 3. Inf. Regiment 1. Comp., nr.355 I Kappeln".

Carl kom nu på skansearbejde ved Dannevirkestillingen. Den stilling, der i tusind år havde været Danmarks værn mod syd og ikke kunne erobres, skulle yderligere forstærkes. I et brev, dateret nytårsdag 1864, skriver Carl: "...hvad Krig andgaar da hører vi aldrig noget til det her, vi mener da vi skal faae Lov til at blive her for det første, nu har vi begyndt at gaa ud paa Skansearbejde ved Slien vi maae stille Kl. 6 om Morgenen for der er 3 Fjerding vej der til, og saae i faar vi hver en Spade og Skovl og saa graver vi med Støvler paa, men vi faaer Akord saa naar vi Arbejder godt kan vi komme hjem til Kl. 2 Eftermiddag".

Den optimisme, som Carl Jørgensen indtil nu havde været i besiddelse af, var forsvundet. Den krig, som han og de andre soldater ikke havde troet mulig, var nu brudt ud. Midt i januar var tyskernes ultimatum til Danmark om at opgive indflydelsen i de sønderjyske områder udløbet, og krigen var gået i gang. Den 2. februar var fjen-

den gået til angreb på de danske styrker, der befandt sig i Mysunde, hvor Slien er smal som en å. Netop her befandt Carl Jørgensens regiment sig. I et brev, dateret den 11. og 12. februar, er så sigende om dette slag, at det her gengives i det omfang, som brevets tilstand giver mulighed for.

Brevet er svært at læse, - det er det mest medtagne brev i samlingen.

Brevet dateret 11. og 12. februar 1864.

Nu vil jeg i korthed... det, siden vi kom til ita... te rettere fra Eckernførde... Kl. 8 om Aftenen den 1. Febr. Morgen efter Kl. 7 marserede... vi naaede kl. 1 vor Slaget var best... trække ud i den værste Kugleregn... Kl. 4 de stormede imod os 3 gange... tilbage ver Gang, ved vort Compagni ble ...derimod ved 2det og 5 Compani der faldt... er der ikke falden mere end Lars... fra Taarnmark han døde strax... vor Compani og i Skandsen vor... Timer under aaben Himmel... Natten derefter fik vi dog Huus... paa vor Gaard, Morgenen af... pennen og drog til Messeunde igj... Reserve, til om Aftenen Kl.6... som skedte Kl. ... alle Kanonerne ... vi naaede Kl. 10 ... uer har jeg aldrig havt... styrt paa Vejen efter... men jeg holdt dog Turen... vi ud paa en Herregaard som... var vi 600 Mand om Natten... stillede vi igjen og da maate vi... til Kl. 3 om Eftermiddagen, saa det var... Fastelavns Søndag, og saa siden marsere... som vi naaede den 10de, her er vi 200 mand... og skal Hvile os i de par Dage, ellers... Forpost og paa Mars siden Slaget... faaet Huus over Hovedet 3 Nætter siden ...saa jeg glemmer aldrig denne Fastelavn... saa mange Penge for en god... saa rask som da jeg forlod... venter ellers ikke at der skal blive... nu har Preusserne snart... saa vi faaer vel lov at gaae vor... at 3die og 18de Regiment slog... det maatte Preusserne be- kjende. Jeg har ikke ... saa jeg vendter... det, jeg har... skrevet Skolelæ... ker kan jeg faae... Der kunde være meget... vi har havt, men det vil jeg... Hjem, Slutter jeg med en... alle, og Gud give at vi snart... Det ønskes af mig. Jer oprig...

Carl.

Den 12. Februar... i dag har jeg modtaget Eders brev og ... og det glæder mig at høre at i ... Hilsen og det... kan i ... naar jeg nu... rig over... det end faar drøjt... det glemmer jeg aldrig, naar... forknyt for naar har.. så har det ingen Nød.

Carl

Kommentar:

Dette brev beskriver, trods sin dårlige tilstand, på en meget tydelig måde selve slaget ved Mysunde og tilbageslaget fra Dannevirkestillingen på islagte veje i nattens mulm og mørke.

Menig Jens Jakobsen af 8. regiments 5. kompagni fortæller: Lidt nord for Flensborg reddede vort kompagni en feltkanon, som stod i grøften. Premierløjtnant Schiøtt syntes, det var en skam, om tyskerne skulle have den. Nogle artillerister, som kom forbi, kunne ikke tage den med, for seletøjet til deres heste var sprunget. "Skal vi så ikke tage den med" foreslog han. Jo, det blev vi let enige om. En flok tog straks fat, og en syg kammerat kom op at køre". Jens Jakobsen fortæller endvidere, at han har set Niels Simonsens billede af begivenheden og "det passer lige på en prik".

Hvorfor brugte danskerne ikke jernbanen? 7 lokomotiver og 84 vogne stod parat!

Hvorfor brugte den danske hær ikke jernbanen fra Slesvig til Flensborg under tilbagemarsken? Fire togstammer med 7 lokomotiver og 84 vogne stod parat bag Dannevirke, men på grund af en misforståelse kørte de tomme til Flensborg, mens de udasede soldater slæbte sig ad den 35 kilometer lange og isglatte vej.

Togene stod parat allerede fra formiddagen den 5. februar. Artilleriet troede imidlertid, de først måtte benyttes sent om aftenen, men jernbanefolkene havde ordre til at køre kl. 8.45, og på det tidspunkt var indladningen af skyts endnu ikke begyndt. Hvis jernbanen havde været benyttet kunne samtlige 24-punds og adskillige af de 6-punds kanoner være reddet.

Øjenvidne til stormen på Dybbøl Skanser

Ved fire tiden om morgenen den 18. april brød helvede løs over Dybbøl-skanserne. Alle 102 kanoner i de preussiske belejringsbatterier åbnede ild på én gang, og i løbet af de følgende seks timer afgav de 7900 skud, mere end en granat hvert tredje sekund.

På slaget 10 tav alle kanonerne brat. I den pludselige stilhed kunne man høre lærken. Det var stille vejr. Solen skinnede fra en let skyet himmel ned over de sønderskudte skanser.

Så skingrede hurraråb. Preusserne stormene! Dybbølskanserne 1 til 6 faldt på blot 10 minutter.

Carl Jørgensen befandt sig i en af skanserne. Forinden havde han, sammen med sine kammerater, gennemlevet krigens rædsler. Især de sidste dage før stormen havde været et sandt mareridt. Da de fem dage tidligere var kommet til Dybbøl, var det afslutningen på en march med den tyske hær som forfølgere. Vejret var imod dem, da de blev kommanderet til det slidsomme arbejde, det var at opbygge

skanserne til et anstændigt forsvarsværk. Et arbejde, der fandt sted under granatregn, og den tog til i styrke, efterhånden som dagene gik.

Als, den 15. april 1864

Kjære Moder og Sødskende!

Med Glæde modtog jeg igaar her Brev af 12 dennes hvoraf jeg seer at i alle er ved Hilsen og har det godt der hjemme, men jeg seer at Du frygter at komme ind til 18. Mai kjære Broder, det skeer vidst ikke for der vil om faae Dage skee end stor Forandring, for vi er ved at forlade Dybbølstillingen, vi kan ikke holde den. Der bliver arbejdet på at underminere Skandserne saa dig skal sprængges i Luften naar vi ikke kan holde dem længere, og naar det først skeer saa kommer vel Stormagterne til at klare Sagen, for vi er og bliver dig smaae hvordan vi end vender os. Nu skal vi ikke mere paa Forpost uden i 4 dage, for 9ende og 20ende Regimente er kommen hertil, og dig maatte ud på Forpost iaftes, og edet og 22de Regimente blev løst af, der talte jeg med Hans og han var da ved Hilsen, der fortalte han mig, at Germand var ved 9de Regimente, saa jeg kunde saa ledt kommet til at taldt med ham naar jeg havde vidst at han var med, i morgen Aften skal vi ud paa Forpost igjen, for resten er jeg ved Hilsen og godt fornøiet naar jeg er her ude, men paa Dybbøl Bagge holder jeg ikke af at komme nu vil jeg blodt ønske at Krigen snart var forbi, og jeg kunde komme Hjem til der skulle være Lavsfest i Reinstrup saa skulde vi more os. med kjærlig Hilsen fra mig til Eder alle lev vel. Det ønskes af jer hengivne Søn og Broder

Carl Jørgensen

Carl Jørgensen skriver igen den 18. april:

Als, den 18de April 1864

Kjære Moder og Sødskende!

Jeg bringer jer den sørgelige Efterretning i dag, at Fjenden har taget Dybbølstillingen i Midagsstunden, og der er falden end frygtelig

masse Mennesker, men jeg maae takke Gud at han holdt sin Haand over mig, for der faldt Kugle paa Kugle fra Himlen. Niels Larsens Hans har været med men vordan det er gaaet ham maa Gud vide, jeg har ikke Tid at skrive mere i dag men i skal snart høre fra mig igjen, skriv straks til mig igen. I være Hilset saa mange Gange fra jer kjære

Carl Jørgensen

Kommentar til brevene

I brevet fra 15. april læser vi, at Carl Jørgensen godt er klar over, at slaget er tabt, og han begynder at glæde sig til at komme hjem. Han nævner også, at ”saa kommer vel Stormagterne til at klare Sagen”. Det skete allerede den 20. april 1864 i London. Under forsæde af Englands udenrigsminister, den 72 årige Lord John Russel samledes udsendinge fra Danmark, Preussen, Østrig, Det tyske Forbund, Frankrig og Sverige-Norge blev der slutte en aftale om våbenhvile fra den 12. maj til 12. juni, der sener blev forlænget 14 dage.

Herefter følger Carl Jørgensens triste brev, skrevet efter slaget den 18. april. Det er ufatteligt, at han har haft mod til at skrive til familien. Det er det eneste brev af de 41, man har kendskab til, som er skrevet med blyant.

Efter datidens forhold var tabene meget store. Danskernes tab denne dag var 379 døde, 930 sårede, 2876 blev taget til fange og 646 savnedes, i alt 4821.

Preussernes tal var: 263 døde, 909 sårede og 29 blev taget til fange, i alt 1201.

I hele 1864 krigen faldt 4502 soldater, 3151 danskere, 1048 preussere og 303 østrigere.

Carl Jørgensen kommer hjem

Vi ved ikke helt præcis, hvornår Carl Jørgensen kommer hjem til Arløse, men i det sidste bevarede brev fra København den 5. september skriver han, at de forventer at slippe den 15. i måneden.

På et tidspunkt overtager han gården i Arløse, og han bliver gift og får fem børn, men kun én - sønnen Jens Peter - når at blive voksen, og han overtager gården i 1909.

Carl Jørgensen dør i 1922 og i nekrologer i avisen står, at hans gård i Arløse hørte og hører til egnens bedst drevne. Kommunale sager havde hans store interesse. Politisk var han alle dage en af Venstres trofaste støtter på sin egn.

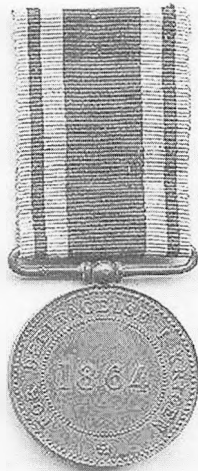
I 1944 overtog hans sønnedatter og hendes mand, Astrid og Gunnar Hansen gården, og det er Astrid Hansen, som har indleveret brevene og andre arkivalier til Fuglebjerg Egnshistoriske Arkiv.

Preben V. Andersen

Kilder:

Carl Jørgensens arkiv i Fuglebjerg Egnshistoriske Arkiv

Lars Lindebjerg: De så det ske, Krigen 1864. 1964.

De fattige Guds Lemmer udi Førsløv Sogn

af Bertel Hansen

Der har alle dage været mennesker, som af forskellige årsager ikke har kunnet forsørge sig selv. Sygdom, alderdom, forsørgerens død, ildebrand, ringe høstudbytte osv. har gjort det vanskeligt at skaffe mad, tøj og brændsel til sig og sine.

I middelalderen tog kirken sig af de fattige og syge. Med Reformationen gled denne opgave over i verdsligt regi og blev i det store og hele baseret på det, som man i dag kalder velgørenhed. Først inden for det sidste par hundrede år er opgaven blevet lovreguleret og fuldt ud overtaget af det offentlige.

I middelalderen skænkede rige folk penge til kirken, næppe alene af godhed, men også for at komme hurtigt gennem Skærsilden til den evige salighed. Denne metode kunne ikke rigtig bruges i den lutherske kirke, men ikke desto mindre har man nok ment, at gaver til de fattige kunne have en gavnlig virkning på regnskabet, når der på den yderste dag skulle gøres op med Vor Herre. At gavmildheden var størst ved juletid, er vel ingen overraskelse. Sådan er det også i dag.

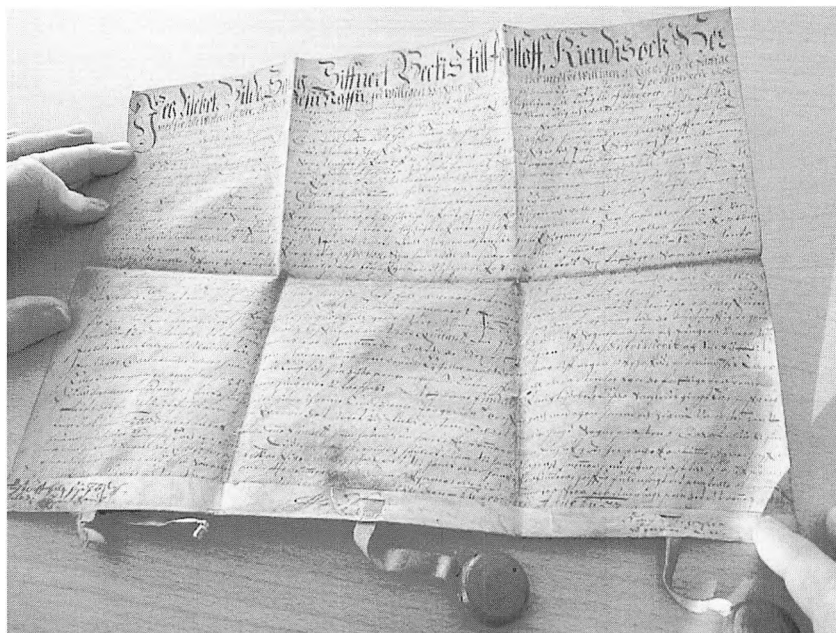
I Fuglebjerg Kommunes arkiv befinder sig en lille metalæske med to pergamentsbreve med vedhængende segl. Der er tale om to gavebreve, som er udstedt af Lisbeth Bille i henholdsvis 1650 og 1653. Lisbeth Bille, som undertiden også kalder sig Elisabeth, Lisabeth eller Lisebeth, var enke efter ejer af Førsløvgård, kongelig rentemester Sigvard Beck, som døde i 1623. Titlen rentemester betød, at han førte rigets regnskab, eller i hvert fald en del af det. Altså en slags finansminister. Hun kalder sig "Besidderinde af Førsløv" i begge gavebreve. Hun døde selv i 1656. Sønnen Lave Beck, der døde i 1659, blev den sidste Beck på Førsløvgård.

Begge gavebreve er skrevet i tidens svulmende sprog. Det første gavebrev lyder på 300 daler slet, som skal forrentes med 18 daler om året. Det bliver tilkendegivet, at hun frivilligt giver disse penge "udi Jesu Navn ... til ...de fattige Guds Lemmer... til nogen ringe hjælp, Trøst og Understøttelse udi deres elendige Armod". De 18 daler skal

fordeles til 6 fattige fra Førsløv sogn hver juleaften. Det er sognepræsten, som i fogedens nærværelse skal udbetale 3 Daler til hver af disse fattige, der må møde op og hente pengene. Er de svage eller skrøbelige, så de ikke kan møde op, må de sende en stedfortræder, som samme aften kan overbringe dem pengene. Det med de 3 daler er dog ikke mere fast, end man kan tage fra den, som ikke trænger så meget, og give til den mere trængende. Præsten skal herefter på Førsløvgård sammen med fogeden udskrive en rigtig kvittering for pengenes modtagelse og udbetaling. Det bliver indskærpet, at almisen ikke må bruges til noget som helst andet, og gaven må ikke formindskes eller forringes. Og tonen bliver ganske skarp til sidst: "...og forbandet være hver den til evig Tid, som enten haver stjaalet disse Penge eller fravendt de Fattige Renterne eller paa nogen Maade herudi udøvet nogen Svig eller Utroskab."

De 300 daler har Lisbeth Bille givet til sin søn Lave Beck. De bliver således til en prioritet i Førsløvgård, som ejeren til enhver tid skal forrente med 18 daler om året. Selv om hun kalder sig besidderinde af Førsløv, har sønnen antagelig også haft andel i ejerskabet. Måske brugte man også dengang en form for flydende generationsskifte. Ud over af Lisbeth Bille er gavebrevet den 17. august 1650 underskrevet og med segl forsynet af sønnen Lave Beck og sognepræsten i Førsløv, Hans Jørgensen Hammer.

Det andet gavebrev er fra 16. februar 1653 og underskrevet af de samme tre personer. Denne gang er det 200 daler, og renten bliver således 12 daler om året, der skal udredes af Førsløvgårds ejer. Det er ligesom i det første gavebrev 6 fattige, som skal dele renterne, så nu bliver der kun 2 daler til hver. Der skal laves en liste over de 6, som skal have pengene. En mand eller kvinde, som er stor og stærk til arbejde, kan ikke få pengene. Får man understøttelse, er man også udelukket. Et uskikkelig levned medfører sletning af listen, og en anden kan så få pladsen. Juleaften må de seks fattige, som står på listen, møde op på Førsløvgård og få udbetalt almisserne. Også dette gavebrev forudsætter en kvittering, og forbandelsen over den, som måtte stjæle pengene, mangler heller ikke.

Begge gavebreve er udstedt i tre enslydende eksemplarer, alle tre behørigt underskrevet og med segl forsynet. Det er også bestemt, hvor disse tre eksemplarer skal befinde sig, nemlig et eksemplar på Førsløvgård, et eksemplar i Stiftens Kiste og et eksemplar hos sognepræsten. Gavebrevene er siden blevet tinglyst som pant i Førsløvgård. Det skete den 4. december 1822 ved Øster Flakkebjerg Herreds Ting.

Begge gavebreve slutter teksten med "Artum Taagerød den ...". De er altså ikke udstedt på Førsløvgård, men på Tågerød, som var en herregård, der lå i Lidemark sogn sydvest for Køge. Her boede Lisbeth Bille hos svigerdatteren Ide Lindenov, og her døde hun i 1656. Hun blev begravet i Førsløv kirke, hvor hendes kiste stod i nordkapellet formentlig indtil 1892, hvor den sammen med andre kister blev sat ned på kirkegården.

Ægteparret Lisbeth Bille og Sigvard Beck var rige og betydningsfulde folk. Begge var af gamle adelsslægter. Sigvard Beck, som havde studeret ved flere tyske universiteter, var som nævnt kgl. rentemester. Han beklædte også andre offentlige embeder, og i sine sidste år var han værge for Christian den Fjerdes søn Christian Ulrik Gyldenløve. Han var ejer af en række godser, Førsløvgård, Vibygård og Tågerød på Sjælland, Vanås og Næsbyholm i Skåne og Smidstrup (det nuværende Sperlingsholm) i Halland. Derudover nævner Dansk Biografisk Leksikon Herlufstrup på Sjælland samt Klabberup og Frenderup i Skåne.

Førsløvgård og Tågerød overtog Sigvard Becks efter sin far Lave Beck (den ældre), som døde i 1607. Vanås er Lisbeth Billes fødehjem, og det overtager de efter hendes bror Claus Bille. Næsbyholm, som havde tilhørt Lisbeth Billes far Sten Bille, kom i Sigvard Becks besiddelse ved giftermålet. Smidstrup købte han omkring 1600 af sin nevø Anders Huitfeldt.

Tågerød eksisterer ikke mere som herregård. Den kom ud af slægtens eje i 1663. I 1720 blev den solgt til Anna Sophie Reventlow, der senere blev Frederik den Fjerdes dronning. Den blev indlemmet i grevskabet Vallø. Dronningen lod gårdens bygninger nedrive i 1740. En del af jorden blev til bøndergods, og resten blev lagt under Lellingegård. På Tågerøds jorder ligger i dag Ny Lellingegård.

Lisbeth Bille har også efterladt sig andre spor i Førsløv. Hun har skænket de alterstager, som stadig bruges i Førsløv kirke. De bærer indskriften ”Anno 1652 hafver F. Lisebet Bilde s. Siffvert Beckes til Førsløv ladet giøre disse Lysse Stager oc gifvet dem til Førsløv Kiercke”. Og hendes våbenskjold er på stolegavlen til den tredjeøverste bænk i kirkens sydside – skjoldet er delt lodret med fire felter over hinanden i hver side. Skjoldet fremtræder i dag uden farver.

Almisseerne uddeles ikke længere af sognepræsten juleaften til de fattige Guds lemmer i Førsløv sogn. I kommunens arkiv ligger et notat fra 1966, som kan fortælle, at renterne ikke har været uddelt de sidste 50 år. Pengene er tilsyneladende gået i Førsløv Kommunes kasse. Den 11. november 1967 skriver amtmanden over Sorø Amt til Fuglebjerg Sogneråd:

”Ved gavebreve af 17. august 1650 og 16. februar 1653 har fru Elisebeth Bilde hensat i alt 500 sletdalere som legatkapital hvilende som forpligtelse på Førsløvgård gods, således at renterne af kapitalen, der er beregnet til 45,33 kr. årlig, svarende til 4% af kapitalen i kr. og øre, nemlig 1133 kr. 32 øre, skal tilfalde fattige beboere i Førsløv sogn.

Efter at Førsløv sogn ved kommunesammenlægning fra 1. april 1966 at regne sammen med andre kommuner er henlagt under en fælles kommune, der benævnes Fuglebjerg kommune, henlægges bestyrelsen af nævnte legat til det sociale udvalg i den kommune, hvorunder Førsløv sogn til enhver tid måtte henhøre, således, at renterne med hensyntagen til formål og område uddeles i Førsløv sogn eller til fattige beboere fra Førsløv sogn, som har ophold på vedkommende kommunes alderdomshjem”.

Allerede her kan man frygte gavebrevets forbandelser. Renten er tilsyneladende faldet fra 6% til 4% pr. år. Og kommunen har lagt pengene i kassen i 50 år eller mere. Inflationen har selvfølgelig også gjort sit, og den er jo svær at straffe. En sletdaler er i dagens mønt rundt regnet 2,25 kr. Uanset hvor få penge man har, er det nok svært at tage alvorligt, hvis man skulle bevæge sig op på godset for at modtage en almisse på 4,50 eller 6,75 kr.

I 1984 blev de 2 gavebreve tillige med 9 andre mindre legater sammenlagt til et fælleslegat for værdige trængende i Fuglebjerg Kommune med en samlet kapital på godt 83.000 kr. Det har givet mulighed for at uddele et antal legatportioner à ca. 1.000 kr. Det er heller ikke mange penge i dagens Danmark, men de kan vel være med at skabe lidt julestemning.

Det er formentlig sognepræstens eksemplar, som er endt i kommunens arkiv i og med fattigforsorgen overgik til sogneforstanderskabene og senere til kommunerne. Men hvor befinder de 2 andre eksemplarer af gavebrevene sig?

Begrebet "Stiftens Kiste" dækker over stiftets eller bispeembedets arkiv. Af registranten til Bispearkivet for Sjællands Stift fremgår det, at der i Pergamentarkivet på Landsarkivet for Sjælland befinder sig et eksemplar af gavebrevet fra 1653. Bispearkivets eksemplar af gavebrevet fra 1650 er derimod tilsyneladende forsvundet. Landsarkivets kendskab til dette gavebrev var alene baseret på en omtale i Hans de Hoffmans Foundationer fra 1762.

Registranten for Bispearkivet afslørede også, at der var andre, som havde tænkt på de fattige i sognet - i Pergamentarkivet ligger et gavebrev, som er ældre end de forannævnte. Det er sognepræsten i Førsløv, Rasmus Hansen og hans hustru Anne Hansdatter, som i taknemmelighed til Gud over, at der er blevet sluttet fred efter "langvarig, skadelig Krig og Feyde" skænker 100 Sletdaler, hvoraf renterne skal uddeles til de fattige i sognet på St. Mikkels dag - den 29. september - hvert år. Sognepræsten forbander også den, som måtte tage disse penge fra de fattige, hvadenten det er hovedstolen eller renterne, men han åbner også mulighed for, at andre kan lægge noget til legatkapitalen. Han beder ydmygt den velbyrdige Patron til Førsløvgård, såvel den nuværende som de kommende, sammen med kirkeværgerne om at administrere legatet, og han skriver, at gavebrevet er udstedt i tre eksemplarer, nemlig et eksemplar på Førsløvgård i Patronens forvaring, det andet udi Stiftens Kiste og det tredje hos sognepræsten til Førsløv Kirke. Og sluttelig fremgår det, at gavebrevet er underskrevet af "min gunstige Patron, Ærlige og Velbyrdige Frue Elisabeth Bilde, Sal. Sivard Beches til Førsløv" sammen med sognepræsten på St. Mikkels dag i 1630.

Den "langvarige, skadelige Krig og Feyde", som præsten er taknemmelig over nu er forbi, kan kun være Trediveårskrigen, som Danmark slap slideligt ud af efter Freden i Lübeck i 1629. Som bekendt gik Christian den Fjerde ind i krigen i 1625 og blev slået ved Lutter am Barenberg i 1626, hvorefter Wallensteins tropper erobrede og plyndrede Jylland.

Et besøg på Førsløvgård bragte ikke flere eksemplarer af Elisabeth Billes pergamentbreve for dagen. Derimod indeholdt godsarkivet "Patronens eksemplar" af Rasmus Hansens pergamentbrev. Det 370 år gamle gavebrev er i god stand og er meget smukt skrevet med rødt og sort blæk.

Godsejer Nic. de Neergaard kunne berette, at legatet med tilladelse fra Sorø Amt sammen med et andet legat - Madam Ottendals Legat - i 1961 var blevet sammenlagt med Det Neergaardske Jubilæumslegat, som blev stiftet i 1904 til markering af hundredeåret for slægtens Neergaards overtagelse af Førsløvgård. Dette legat uddeler hvert år 10.500 kr. til værdige trængende i Førslø og Fuglebjerg sogne. Og derved er den agtværdige sognepræsts ønske om, at andre kan lægge noget til kapitalen, på en måde blevet opfyldt.

Kilder:

Slotte og Herregårde, Øst for Øresund

Danske Slotte og Herregårde

Trap Danmark, Præstø amt

Danmarks Kirker

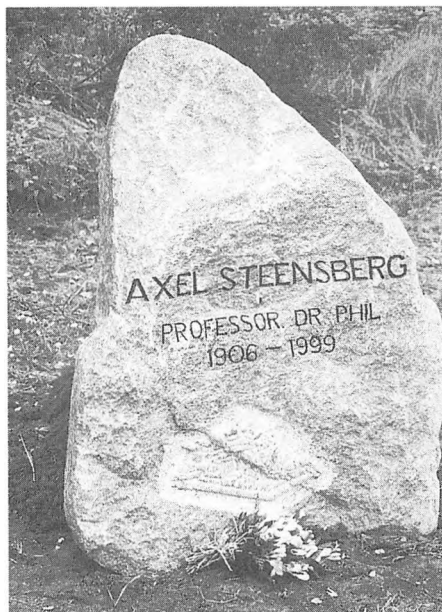
Dansk Biografisk Leksikon

Hoffmans Samlinger af Foundationer 1762.

50 årsdagen for den store Borupris - vandring markeret meget smukt

Ved Rejnstrup står nu to mindesten: for professor Axel Steensberg og for amatørarkæologen Svend Dyhre Rasmussen - i "Borupris-anlægget" ved Kirkeskovvej over for Hulebækhuset.

Efterhånden er Borupris og Fuglebjerg Kommune godt placeret på Danmarkskortet. Ja, egentlig er hele det område, som ligger op til Tjustrup-Bavelse-søerne, ganske velkendt med åbne områder, Tjørnestykket, skovene og en række stednavne og fundsteder fra årene, da Borupris-undersøgelserne fandt sted. Med afsløringen af mindestenen for professor, dr. phil. *Axel Steensberg*, den 27. august 2000 - på den nøjagtige 50 årssdag for Steensbergs, Østergaard Christensens og (frem for nogen) Svend Dyhre Rasmussens vandring, fik Fuglebjerg sit "Borupris-anlæg".

På et skovhjørne ved Kirkeskovvej i Rejnstrup, midt for Hulebækhuset, og over for det hjørne ved vejen, hvor mindestenen for nogle år siden blev afsløret for Svend Dyhre Rasmussen, Borupris' "Falkeøje", står den sten, som markerer professor Steensbergs afgørende andel i, at de store landsbyundersøgelser i Borupris kom i gang.

Afsløringen af mindestenen for professor Axel Steensberg blev foretaget af Steensberg-medarbejderen, historikeren, dr. agro. *Grith Lerche* - og som noteret, skete det på selve 50 årsdagen for den store

vandring i skovene, hvor den stædige amatørarkæolog, Svend Dyhre Rasmussen, endelig fik lejlighed til at vise det frem, som han i årenes løb havde iagttaget i skovbunden. De arkæologiske videnskabsmænd fik syn for sagn. De så agrene i skovbunden, sten og småbækkene, som løber gennem skoven ned mod Tjustrup Sø.

Vandringen i skovene ved Borupris går under betegnelsen "Tovebjerg-turen" med stedfæstelse af en af de lokaliteter, de tre vandrere: Steensberg, Østergaard Christensen og Svend Dyhre Rasmussen, bl.a. passerede.

I den tale, hvormed Grith Lerche afslørede Steensberg-stenen, sagde hun bl.a.:

- Mødet i skoven fik rige konsekvenser for historisk forskning. Steensberg havde dyb forståelse for at bygge på det, Svend Dyhre kunne se. Fundene i Borupris fik indflydelse på arkæologernes arbejde både i Danmark og internationalt.

Grith Lerche understregede, at Axel Steensberg, hvis navn nu også erindres med stenen ved Kirkeskovvej i Rejnstrup, aldrig glemte sine nære medarbejdere, sine "tovholdere", magistrene Østergaard Christensen og Svend Nielsen. Fra de mange års forskningsarbejde er resultaterne bevaret for eftertiden - og der vil være muligheder for videre forskning i den middelalderlige landbo-kultur, Borupris åbende for.

Det var klart præciseret, da Grith Lerche i sin slutning sagde: - Jeg tror, at professor Steensberg ville bifalde denne måde at videreføre formidlingen om Borupris på. Fortælling og undersøgelse kan gå videre.

Dermed var billedhuggeren *Gert MacLeans* værk afsløret, men med i

billedet - og smukt i skoven - står den kilt-klædte og sækkepibe-spillende MacLeans vandring rundt om

Grith Lerche og Gert MacLean ved Steensberg-stenen.

mindestenen og sprøde toner fra en ledsagende guitar. Der var denne august-dag utrolig megen god stemning i skoven nær Borupris, just ved det enkle, smukke Borupris-anlæg, som Fuglebjerg Kommune i en rum fremtid har et vedligeholdelses ansvar for.

Fuglebjerg-borgmesteren i år 2000 (ved 50 året for historikernes vandring i skovene), *Henrik Willadsen*, var ikke i tvivl om, at de to mindesten og anlægget ved Kirkeskovvej i årenes løb vil få en del til at fordybe sig i historien, og ”for denne egn er det vigtigt, at vi kan give vor del af historien videre”. Borgmesteren var glad for, at de store Borupris-undersøgelser var gennemført, for - som han sagde - man kunne nok frygte for, nu, i år 2000, at sådan noget ikke kunne blive til noget!

- Men, sagde han, vi har fået det - undersøgelserne i Borupris og nu dette minde-anlæg og tak for det.

Inden borgmester-ordene havde godsejer *Claus de Neergaard*, Gunderslevholm, der ”leverede arealet til også denne mindesten”, sagt i sin lykønskning, at et godt projekt var blevet til virkelighed. Han fandt, at denne plads ligger godt, og at der er skabt et godt, historisk mødested. Stedet her vil bringe mange minder frem om den landsby og om den person, som fra officiel historisk side viste forståelse for fundene i skovene. Vi oplevede et meget fint samspil om undersøgelsernes gennemførelse i Borupris og i det store fælles virke.

Fra godset, Neergaard-familien, som i alle detaljer er knyttet så nært til Borupris og til navnene, lød der ved afsløring af mindesten nr. II, Steensberg-stenen, et tillykke.

Godsejer Claus de Neergaard, Gunderslevholm.

Den meget smukke og velbesøgte mindesammenkomst og minde-
stensafløsning blev ledet af Borupris' Venners formand *Preben V.
Andersen*.

I sin indledning sagde han bl.a.: - "For godt 50 år siden luskede en
mand rundt herude i området. Ikke mange kendte ham og færre havde
talt med ham, men vidste dog, at han var smedesvend i Sneslev
Smedje. I Haveris- og Borupris-skovene fik han i vintertiden, hvor
der ikke var meget arbejde i smedjen, lov af Gunderslevholm Gods
til at tage stød op. I skovene var der masser af sten. Han opdagede
dem og så, at de lå i rad og række."

Dermed udviklede sig historien om Svend Dyhre Rasmussen,
amatørarkæologen fra Borupris.

På vegne af Borupris' Venner rettede Preben V. Andersen en tak
til de mange, der havde været med til at sikre, at Steensberg-stenen
kunne rejses. I rækken af medvirkende noteredes Claus de Neergaard,
borgmester Henrik Willadsen, teknisk chef i Fuglebjerg Kommune,
Flemming Hansen, direktør Søren Thorsted fra Trafik- og Trans-
portcenter Sjælland, sten- og billedhugger Gert MacLean og dr. agro.
Grith Lerche, som er den sidste fra den gruppe, der deltog i Borupris-
undersøgelserne, hos hvem der kan hentes videnskabelige oplysning-
er vedrørende landsbyen Borup.

I skoven ved Borupris-stenene blev der sluttet med en lille, po-
pulær forfriskning.

Mange af de 50-60 deltagere lod en god søndag slutte ved et kaf-
febord på Fuglebjerg Kro.

Her kunne dr. agro. Grith Lerche bringe flere oplysninger om van-
dringen for 50 år siden gennem Borupris og ved Tovebjerg og om det
store undersøgelses-projekt.

H.J.

REGNSKAB 1999/2000

for perioden 1. november 1999 - 31. oktober 2000 (11. regnskabsår).

Driftsregnskab	kr.	kr.
INDTÆGTER	1999/2000	1998/99
Indgået kontingent	10.665	11.035
Modtagne tilskud	3.000	0
Renter	234	342
Salg af Nytårgaver	35	0
Diverse indtægter	600	
Indtægter i alt	14.534	11.377
Årets underskud	4.912	0
Balance	19.446	11.377
UDGIFTER		
Nytårgaven	7.126	7.934
Møder, gaver m.v.	1.579	782
Afsløring af mindsten for Axel Steensberg	9.869	0
Administration, porto m.m.	872	1.608
Udgifter i alt	19.446	10.324
Årets overskud	0	1.053
	19.446	11.377
Status		
AKTIVER		
Sparekassen Den Lille Bikube	6.894	11.993
Sparekassen Den Lille Bikube, Messekonto	12.492	12.305
I alt	19.386	24.298
PASSIVER		
Egenkapital 1/11 1999	24.298	23.245
Årets resultat	-4.912	1.053
Egenkapital 31/10 2000	19.386	24.298

Fuglebjerg, den 15. november 2000

Preben V. Andersen

Bestyrelsen for Foreningen

“BORUPRIS VENNER”

Formand:

Sparekassedirektør Preben V. Andersen
Dalsgårdsvej 72, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 37 73

Næstformand:

Afdelingsleder Hans Jørgen Heegaard
Kyse Overdrevs Vej 7, Holløse, 4700 Næstved, Tlf. 55 45 00 25

Lærer Lise Hein Nielsen

Overdrevsvej 5, Rejnstrup, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 04 32

Sekretær:

Fhv. chefredaktør Henning Jessen,
Slibemestervej 15, Fensmark, 4700 Næstved, Tlf. 55 44 28 92

Kasserer:

Lærer Karen Bjerre
Haldagermaglevej 7 , 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 33 65

Revisor:

Frimærkehandler Erling Nielsen
Tværvej 7, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 35 83

Revisorsuppleant:

Mogens Clausen,
Hindholtvej 34, Kvislemark, 4262 Sandved, Tlf. 55 45 64 94.